

Environmentální ekonomie
Ekologická politika II *Instituce ŽP*

Vilém Pařil

Proces tvorby politiky ŽP

- ▶ analýza současné situace v ochraně ŽP a identifikace problému
- ▶ formulace základních cílů
- ▶ identifikace zásad a principů politiky
- ▶ analýza existujících právních norem
- ▶ definice konkrétních opatření
- ▶ formulace nástrojů pro realizaci vybraných opatření a identifikace subjektů odpovědných za jejich aplikaci
- ▶ zpětná vazba

Státní politika životního prostředí 2004-2010

- ▶ princip trvale udržitelného rozvoje
- ▶ základní koncepční dokument
- ▶ Integrace politiky ŽP do sektorových politik
- ▶ Východiska
 - ▶ zpráva Hodnocení efektivity systému ochrany životního prostředí v ČR - OECD

Principy SPŽP 2004 – 2010 (zachováno)

- ▶ Princip předběžné opatrnosti
- ▶ Princip prevence
- ▶ Princip snižování rizika již u zdroje
- ▶ Princip ekonomické odpovědnosti
- ▶ Princip sdílené a diferenciované odpovědnosti
- ▶ Princip subsidiarity
- ▶ Princip integrace
- ▶ Princip nejlepší dostupné techniky (BAT)
- ▶ Princip nákladově efektivních řešení
- ▶ Princip substituce

SPŽP 2004 - 2010

▶ Prioritní oblasti

- ▶ Ochrana přírody, krajiny a biologické rozmanitosti
- ▶ Udržitelné využívání zdrojů a nakládání s odpady
- ▶ Životní prostředí a kvalita života
- ▶ Ochrana klimatu

▶ Sektorové politiky

Dílčí cíl/sektor/nástroj	Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
Celkem	125	200	125	24
Celkem %	26,37%	42,19%	26,37%	5,06%

Hodnocení SPŽP 2004 - 2010

▶ Biodiverzita

- ▶ v ČR ohroženo
 - ▶ 34 % druhů savců
 - ▶ 52 % druhů u nás hnízdících ptáků
 - ▶ 50 % druhů plazů
 - ▶ 43 % druhů obojživelníků
 - ▶ 43 % druhů ryb
 - ▶ 60 % druhů vyšších rostlin
 - ▶ 43 % mechorostů

- ▶ Vymizení
 - ▶ drop velký

Ochrana přírody, krajiny a biologické rozmanitosti

- ▶ PO 41; 9 % rozlohy ČR
- ▶ EVL
 - ▶ 2004 – 863
 - ▶ 2007 – 879
 - ▶ 2009 – 1082; 10 % ČR
- ▶ PO + EVL = 14,31 %
- ▶ PO + EVL + ZCHÚ = 20,37 %
 - ▶ ZCHÚ 16,4 %

Mokřady

- ▶ poškozeno technickými úpravami cca 22 tis. km vodních toků
 - ▶ zkrácení až o jednu třetinu
- ▶ poškozena fragmentací prakticky celá říční síť
 - ▶ více než 6000 příčných překážek vyšších než 1 m
- ▶ Ramsarská úmluva
 - ▶ Seznam mokřadů mezinárodního seznamu
 - ▶ 12 mokřadů o celkové rozloze 58 537 ha
 - ▶ Český ramsarský výbor

Obnovitelné zdroje

- ▶ 2010 cíl: 8 % energie z OZE
 - ▶ 2005: 4,48 %
 - ▶ 2012: 10,04 %
 - ▶ 2020 cíl: 13% pro ČR (20 % v EU)
- ▶ Zjednodušit povolovací řízení při výstavbě zařízení na využívání OZE
 - ▶ FVE, VTE, MVE, BPS

Snížení energetické a materiálové náročnosti

▶ Nedaří se

- ▶ snížit skládkování biologicky rozložitelných komunálních odpadů (BRKO)
- ▶ využít 50 % komunálních odpadů
- ▶ X nahrazeno 50 % složek komunálních odpadů (plasty, papír, sklo, kovy)
- ▶ 2009 využito 74,7 % odpadů z celkové produkce odpadů
 - ▶ z toho materiálové využití činilo 72,5 %
- ▶ Skládkováno
 - ▶ 2005: 17,9 %
 - ▶ 2009: 14,6 %
 - ▶ Vysoký podíl skládkovaného SKO 84 %

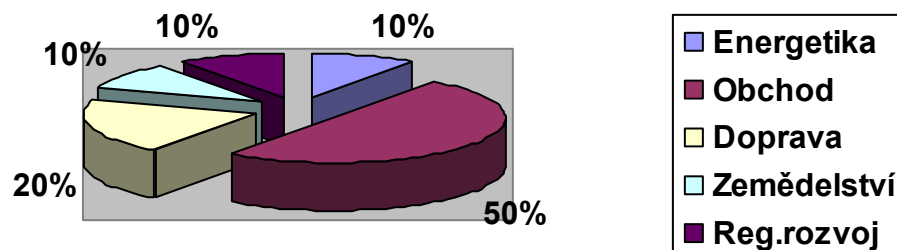
Indikátor	Všechny odpady	Nebezpečné odpady	Ostatní odpady	Komunální odpady	Jednotka
Celková produkce odpadů	32 267	2 161	30 106	5 324 244	1000t/rok
Celková produkce odpadů na jednotku HDP	0,160	0,010	0,150	0,030	t/1000 PPS/rok
Podíl na celkové produkci odpadů	100,0	6,700	93,300	16,500	%
Produkce odpadů na obyvatele	3 076	206	2 870	507	kg/obyv/rok
Podíl využitých odpadů	74,680	43,000	76,950	28,660	% z celkové produkce odpadů
Podíl materiálově využitých odpadů	72,510	40,290	74,820	22,660	% z celkové produkce odpadů
Podíl energeticky využitých odpadů	2,170	2,710	2,130	6,000	% z celkové produkce odpadů
Podíl odpadů odstraněných skládkováním	14,580	1,920	15,490	64,040	% z celkové produkce odpadů
Podíl odpadů odstraněných jiným uložením	0,400	0,000	0,430	0,000	% z celkové produkce odpadů
Podíl odpadů odstraněných spalováním	0,220	2,890	0,020	0,040	% z celkové produkce odpadů
Podíl odpadů vyvážených za účelem jejich odstranění	nehodnotí se	0,000	nehodnotí se	0,000	% z celkové produkce odpadů
Podíl odpadů dovážených za účelem jejich materiálového využití	nehodnotí se	0,484	nehodnotí se	0,009	% z celkové produkce odpadů
Celková kapacita zařízení pro využívání odpadů	75 933 710	18 402 185	74 662 136	37 964 783	t/rok
Celková kapacita zařízení pro materiálové využívání odpadů	74 693 105	17 297 930	73 421 915	37 516 765	t/rok
Celková kapacita zařízení pro energetické využívání odpadů	1 240 605	1 104 255	1 240 221	448 018	t/rok
Celková kapacita zařízení pro spalování odpadů	101 083	98 423	78 423	62 123	t/rok
Celková kapacita zařízení pro skládkování odpadů	125 934 193	15 839 513	110 094 680	125 934 193	m ³
Celková kapacita zařízení pro jiné uložení odpadů	31 098 550	1 220 000	29 878 550	31 098 550	m ³

Hodnocení SPŽP 2004 - 2010

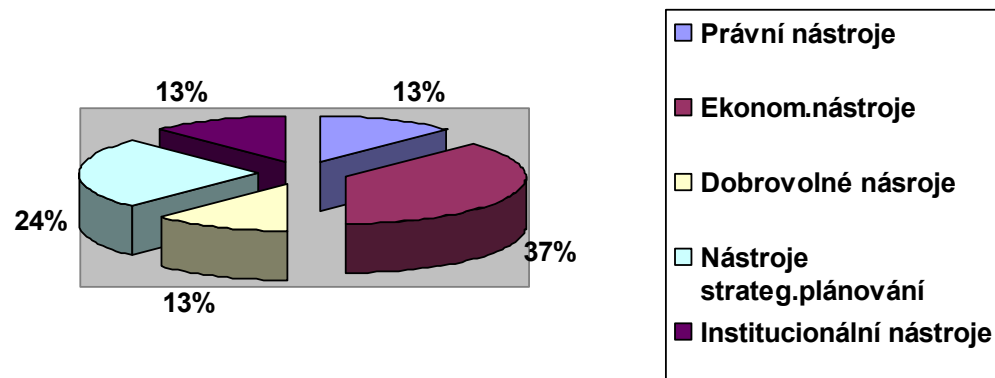
- ▶ podporovat změnu podílu osobní a nákladní přepravy ve prospěch environmentálně šetrnějších druhů, jako je **železniční**, kombinovaná a dále **veřejná osobní a cyklistická doprava**
- ▶ *Plněno částečně. Změna podílu dopravy ve prospěch environmentálně šetrných druhů dopravy se nedaří především v oblasti **nákladní dopravy**. Nejsou internalizovány externí náklady a proto se přepravcům vyplácí vozit zboží spíše kamionovou nákladní dopravou než využívat environmentálně šetrnější železniční dopravy. Vzhledem k **neexistenci bezpečné husté sítě cyklostezek pro denní využívání není rozvinut potenciál osobní cyklistické dopravy.***

Shrnutí zhodnocení SPŽP 2004-2010

Podíl sektorů při neplnění cílů

Podíl Nástrojů realizace SPŽP při neplnění cílů

Shrnutí zhodnocení SPŽP 2004-2010

Dílčí cíl	Spíše plněno	Spíše neplněno
1.Ochrana přírody, krajiny a biologické rozmanitosti	33,33%	66,67%
2. Udržitelné využívání přír. zdrojů, materiál. toky a nakládání s odpady	74,00%	26,00%
3. Životní prostředí a kvalita života	64,29%	35,71%
4. Ochrana klimatického systému Země a omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší	84,21%	15,79%
Průměr	63,96%	36,04%

Sektor	Spíše plněno	Spíše neplněno
Energetika	88,46%	11,54%
Těžba nerostných surovin	92,86%	7,14%
Průmysl	81,82%	18,18%
Obchod	27,27%	72,73%
Doprava	32,14%	67,86%
Zemědělství a lesní hospodářství	85,00%	15,00%
Ochrana a užívání vod	93,33%	6,67%
Životní prostředí a zdraví	100,00%	0,00%
Regionální rozvoj, obnova venkova a cestovní ruch	73,68%	26,32%
Průměr	74,95%	25,05%

Shrnutí zhodnocení SPŽP 2004-2010

Nástroj	Spíše plněno	Spíše neplněno
EVVO	58,33%	41,67%
Právní nástroje	62,50%	37,50%
Ekonomické nástroje	69,57%	30,43%
Dobrovolné nástroje	57,14%	42,86%
Informační nástroje	73,33%	26,67%
Nástroje strategického plánování	50,00%	50,00%
Nástroje zapojování veřejnosti	40,00%	60,00%
Výzkum a vývoj	92,86%	7,14%
Mezinárodní spolupráce	100,00%	0,00%
Institucionální nástroje	86,67%	13,33%
Celkem	72,00%	28,00%

SPŽP 2012 - 2020

▶ Hlavní rizika

- ▶ rozvoj sídel
 - ▶ (rozšiřování zástavby, změna funkčního využití území)
- ▶ rozvoj silniční infrastruktury
- ▶ nárůst intenzity dopravy
- ▶ intenzivní způsoby hospodaření v krajině
- ▶ spotřební chování domácností

SPŽP 2012 - 2020

Tématická oblast	Priorita
1) Ochrana a udržitelné využívání zdrojů	1.1 Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu
	1.2 Prevence a omezování vzniku odpadů a jejich negativního vlivu na životní prostředí, podpora jejich využívání jako náhrady přírodních surovin
	1.3 Ochrana a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí
2) Ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší	2.1 Snižování emisí skleníkových plynů a omezování negativních dopadů klimatické změny
	2.2 Snížení úrovně znečištění ovzduší
	2.3 Efektivní a přírodě šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie
3) Ochrana přírody a krajiny	3.1 Ochrana a posílení ekologických funkcí krajiny
	3.2 Zachování přírodních a krajinných hodnot
	3.3 Zlepšení kvality prostředí v sídlech
4) Bezpečné prostředí	4.1 Předcházení rizik
	4.2 Ochrana prostředí před negativními dopady krizových situací způsobenými antropogenními nebo přírodními hrozbami

SPŽP 2012 – 2020 - cíle

- ▶ 1.1.1 Zajištění realizace Programů monitoringu povrchových a podzemních vod pro vyhodnocení
 - ▶ 1.1.2 Dosažení alespoň dobrého ekologického stavu nebo potenciálu a dobrého chemického stavu útvarů povrchových a podzemních vod
 - ▶ **1.2.1 Snížit podíl skládkování na celkovém odstraňování odpadů**
 - ▶ **1.2.2 Zvyšování materiálového a energetického využití komunálních odpadů**
 - ▶ **1.3.1 Omezovat trvalý zábor zemědělské půdy a podložních hornin**
 - ▶ 2.1.2 Snížení emisí skleníkových plynů v rámci EU ETS (systém emisních povolenek) o 21 % a omezení nárůstu emisí mimo EU ETS na 9 % do roku 2020 oproti úrovni roku 2005
 - ▶ 2.3.1 Zajištění 13% podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie k roku 2020
 - ▶ 2.3.2 Zajištění 10% podílu energie z obnovitelných zdrojů v dopravě k roku 2020 při současném snížení emisí NOx, VOC a PM2,5 z dopravy
 - ▶ **3.1.3 Omezení a zmírnění dopadů fragmentace krajiny**
-

SPŽP 2012 – 2020 – vybraná opatření

- ▶ 1.2.1 do roku 2013 snížit množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů ukládaných na skládky na 50 % hmotnostních z celkového množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů vyprodukovaných v roce 1995 a do roku 2020 na 35 %
- ▶ 1.2.2 U odpadů z obalů zvyšovat do roku 2020 míru jejich materiálového využití až na úroveň 70 %, cílová míra celkového využití obalů v roce 2020 je 80 %.
- ▶ 1.3.1 Snížit úbytek zemědělské půdy využíváním pozemků brownfields
- ▶ 3.1.3 Přednostně **posilovat kapacitu stávajících dopravních koridorů před budováním souběžných komunikací** s obdobnou kapacitou dopravy obsluhujících stejná území. Dopravní koridory a stavby plánovat, navrhovat a realizovat s ohledem na požadavek zajištění konektivity populací volně žijících živočichů a zajištění jejich dostatečné migrační

prostupnosti.

Programové dokumenty - ovzduší

▶ Národní úroveň

- ▶ Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR
 - ▶ hodnotí vývoj a stav (od roku 1990)
 - ▶ predikce vývoje emisí do roku 2020
- ▶ Národní program snižování emisí České republiky

▶ Regionální úroveň

- ▶ Integrovaný program ke zlepšení kvality ovzduší (kraj)
- ▶ Programy ke zlepšení kvality ovzduší pro zóny a aglomerace (aktualizace 3 roky)

Programové dokumenty - voda

- ▶ Národní úroveň (akt. 2013 – 2015 pro období 2016 - 2021)
 - ▶ Plán hlavních povodí České republiky (PHP ČR)
 - ▶ Plán národní části mezinárodní oblasti povodí Dunaje
 - ▶ Plán národní části mezinárodní oblasti povodí Labe
 - ▶ Plán národní části mezinárodní oblasti povodí Odry
 - ▶ Plány pro zvládání povodňových rizik (vypracovat do 22. 12. 2015)
 - ▶ Povodňový informační systém
 - ▶ <http://www.povis.cz>
- ▶ Regionální úroveň
 - ▶ Plán oblastí povodí (POP) – pořizovatelem Povodí, schvaluje zastupitelstvo dotčeného kraje
 - ▶ Programy opatření usměrněné pro potřeby oblastí povodí

Programové dokumenty – příroda a krajina

▶ Národní úroveň

- ▶ Státní program ochrany přírody a krajiny ČR (SPOPK)
- ▶ Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR
- ▶ Národní politika ochrany mokřadů (SPOPK 3.2.2.)
 - ▶ Nebyla přijata

▶ Regionální úroveň

- ▶ Plány péče ZCHÚ
 - ▶ VZCHÚ, NPR, NPP (MŽP – AOPK)
 - ▶ PP, PR (Správy CHKO)

Programové dokumenty - odpady

- ▶ Plán odpadového hospodářství ČR 2003 -2013
- ▶ Program přecházení vzniku odpadů
 - ▶ Do konce roku 2013
- ▶ Realizační programy ČR na podporu využívání recyklovaných materiálů

Programové dokumenty – výrobky a obaly

- ▶ Návrh nástrojů na podporu zvýšení materiálového využití odpadů
 - ▶ Realizační program ČR pro obaly a odpady z obalů
 - ▶ Realizační program ČR pro elektrická a elektronická zařízení
 - ▶ Realizační program ČR pro PVC a odpady s obsahem PVC
 - ▶ Realizační program ČR pro autovraky
 - ▶ Realizační program ČR pro kaly z ČOV
- ▶ Nebezpečné odpady
 - ▶ Realizační program ČR pro oleje
 - ▶ Realizační program ČR pro baterie a akumulátory
 - ▶ Realizační programy ČR pro další specifické skupiny odpadů
 - ▶ Realizační program ČR pro odpady ze zdravotnictví

Programové dokumenty - půda

- ▶ Úroveň EU
 - ▶ Tematická strategie ochrany půdy
- ▶ Národní program ochrany půdy
 - ▶ Zatím nepřijat
 - ▶ Genetická banka
- ▶ Strategie ochrany půdy ČR před erozí

- ▶ *Národní strategie regenerace brownfieldů*
- ▶ *Národní lesnický program*
 - ▶ *Lesnická strategie pro EU*

Programové dokumenty - ostatní

- ▶ Akční plán zdraví a životního prostředí
 - ▶ Společný program MŽP a MZ
- ▶ Strategické hlukové mapy (MZ)

Programové dokumenty

Úroveň regionální - krajská

- ▶ **Plán odpadového hospodářství (POH)**
 - ▶ JMK 2004 - 2014
 - ▶ **Koncepce ochrany přírody**
 - ▶ JMK 2004 - 2014
 - ▶ Prognózy a koncepce strategie ochrany přírody
 - ▶ **Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty**
 - ▶ JMK 2011 – 2020
 - ▶ **Plán rozvoje vodovodů a kanalizací**
 - ▶ JMK 2004 - 2014
 - ▶ **Akční plán pro pozemní komunikace ve vlastnictví kraje (hluk)**
 - ▶ JMK 2008 - 2013
 - ▶ **Integrovaný program ke zlepšení kvality ovzduší**
 - ▶ JMK 2004 – 2014
 - ▶ **Integrovaný krajský program snižování emisí TZL, SO₂, NO_x, TOL (VOC), amoniaku, CO, benzenu, olova, kadmia, niklu, arsenu, rtuti a polycyklických aromatických uhlovodíků**
 - ▶ JMK 2004 - 2014
 - ▶ **Územně energetické koncepce krajů (obnovitelné zdroje)**
 - ▶ JMK 2008 - 2028 (aktualizace – 4 roky)
 - ▶ **Zásady územního rozvoje (půda)**
 - ▶ Vydány 2011, zrušeny rozsudkem NSS (2012)
 - ▶ **Větrná eroze půdy (půda)**
-

Programové dokumenty

- ▶ Úroveň regionální
 - ▶ Aglomerace
 - ▶ Akční plán pro aglomeraci (hluk)
 - Brno 2008 - 2013
- ▶ Úroveň municipální
 - ▶ POH Brna
 - ▶ Generel ovzduší Brna
 - ▶ Generální rozptylová studie města Brna
 - ▶ VKP města Brna, Významné parky mB, Památné stromy mB
 - ▶ Životní prostředí Brno 2010 - 2011

Institucionálně organizační nástroje

Globální úroveň

- ▶ UNEP (OSN)
 - ▶ Program OSN pro životní prostředí
- ▶ IPPC
 - ▶ Intergovernmental Panel on Climate Change
- ▶ WMO
 - ▶ Světová meteorologická organizace
- ▶ FAO
 - ▶ Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství
- ▶ WWF World Wildlife Fund
 - ▶ Světový fond pro ochranu přírody
- ▶ Global Environment Facility (GEF)
 - ▶ Konvence o boji proti desertifikaci
 - <http://www.iadb.org/en/topics/environment/what-is-the-global-environment-facility,2808.html>

Institucionálně organizační nástroje

Globální úroveň

- ▶ EEA (European Environment Agency)
 - ▶ Environment Action Plan – EAP 6 (7)
- ▶ Environmental Assessment Institute
 - ▶ Kodaň

Organizace ochrany ŽP v ČR

▶ Státní správa

▶ MŽP

- ▶ Státní fond životního prostředí
- ▶ Česká inspekce životního prostředí (OSS)

▶ Kraje

▶ ORP

▶ Samospráva

▶ Kraje

▶ Obce

▶ Nestátní

▶ NNO

- ▶ Podniky, firmy (dobrovolné nástroje)

Česká inspekce životního prostředí

- ▶ OSS
- ▶ 1991
- ▶ dozor nad respektováním zákonných norem v oblasti ŽP
- ▶ zákon České národní rady č. 282/1991 Sb.
- ▶ ukládá poplatky, pokuty a sankce za ohrožování nebo poškozování ŽP až po zastavení výroby

Státní fond životního prostředí

- ▶ 1991

- ▶ Příjmy

- ▶ poplatky za vypouštění odpadních vod, odvody za odnětí půdy, poplatky za znečištění ovzduší, poplatky za ukládání odpadů

- ▶ o použití finančních prostředků z Fondu rozhoduje ze zákona ministr

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

▶ OSS

▶ Předmětem činnosti

- ▶ sledování stavu, změn a vývojových trendů vybraných biotopů a populací ohrožených druhů a krajiny
- ▶ odborná podpora výkonu státní správy
- ▶ metodická a znalecká činnost
- ▶ výkon státní správy v ochraně přírody a krajiny na území chráněných krajinných oblastí

Ministerstvo ŽP: OSS a POS

- ▶ Správy národních parků
 - ▶ KRNAP (POS)
 - ▶ Šumava (POS)
 - ▶ Podyjí (POS)
 - ▶ České Švýcarsko (OSS)
- ▶ CENIA – česká informační agentura životního prostředí (POS)
- ▶ Správa jeskyní ČR (POS)
- ▶ Český hydrometeorologický ústav (POS)
- ▶ Česká geologická služba (POS)

Další ministerstva

- ▶ Ministerstvo zemědělství
- ▶ Ministerstvo zdravotnictví
- ▶ Ministerstvo průmyslu a obchodu
- ▶ Ministerstvo pro místní rozvoj
- ▶ Ministerstvo dopravy
- ▶ Ministerstvo vnitra
- ▶ Ministerstvo obrany

Další ÚOSS

- ▶ Český báňský úřad
- ▶ Státní úřad pro jadernou bezpečnost
- ▶ Energetický regulační úřad

Územní stupeň

- ▶ krajské úřady
 - ▶ 1. 1. 2003
- ▶ obce s přenesenou působností 3. stupně
 - ▶ ORP

Nevládní neziskové organizace NNO

- ▶ Český svaz ochránců přírody
- ▶ Greenpeace
- ▶ Hnutí "Duha,,
- ▶ Děti Země
- ▶ Společnost pro trvale udržitelné žití (STUŽ)
- ▶ Klub ekologické výchovy
- ▶ Zelený kříž
- ▶ Rezekvítek

Český svaz ochránců přírody

- ▶ 1979
- ▶ ochrana přírody a genofondu, ekologická výchova a poradenství
- ▶ 8 tis. členů
- ▶ Světový svaz ochrany přírody (IUCN)
 - ▶ časopisy Nika a Veronica

Greenpeace

▶ 1971

▶ Cíle

- ▶ **prosazení energetické revoluce**, abychom mohli čelit největší hrozbě pro naši planetu: globální změně klimatu
- ▶ **ochranu světových oceánů** bez nadměrného rybolovu a destruktivních rybolovných metod a vytvoření globální sítě mořských rezervací
- ▶ **ochranu světových pralesů** a živočichů, rostlin a lidí, kteří na nich závisí
- ▶ **globální odzbrojení**, mír, nenásilné řešení konfliktů a odstranění všech jaderných zbraní
- ▶ **budoucnost bez toxických látek** s bezpečnými alternativami k nebezpečným chemikáliím v dnešních produktech i výrobních postupech
- ▶ **trvale udržitelné zemědělství** bez geneticky modifikovaných organismů, ochranu biodiverzity a podporu společensky odpovědného farmářství

▶ Úspěchy

- ▶ Přijetí zákazu vývozu toxického odpadu do méně rozvinutých zemí (Basilejská úmluva)
 - ▶ Moratorium na komerční lov velryb
 - ▶ Úmluva OSN zajišťující lepší management světového rybolovu
 - ▶ Velrybí rezervace v Jižním oceánu
 - ▶ Padesátileté moratorium na těžbu nerostů v Antarktidě
 - ▶ Zákaz ukládání radioaktivního a průmyslového odpadu na mořské dno
 - ▶ Zákaz potápění starých ropných plošin
 - ▶ Ukončení velkoplošného používání vlečných sítí na hlubokém moři
-

Hnutí "Duha,,

- ▶ 1981
- ▶ časopis Sedmá generace
- ▶ organizuje protestní a petiční akce a snaží se rovněž o osvětové působení

Děti Země

- ▶ propagace alternativních zdrojů energie
- ▶ boj proti
 - ▶ znečišťování ovzduší (zejména působením freonů)
 - ▶ environmentálně kontroverzním dopravním projektům
- ▶ časopis Akce

Další NNO

- ▶ **Společnost pro trvale udržitelné žití (STUŽ)**
 - ▶ vlastní výzkumné programy cílené na hledání cest k udržitelnému rozvoji
 - ▶ **Klub ekologické výchovy**
 - ▶ podpora programů ekologické výchovy, zejména pro žáky ZŠ
 - ▶ **Zelený kříž**
 - ▶ dobrovolné seskupení samostatných nevládních organizací
 - ▶ Mezinárodní zelený kříž
 - ▶ **Rezekvítek**
 - ▶ občanské sdružení pro mimoškolní ekologickou výchovu dětí
-

Další NNO

- ▶ Brontosaurus
- ▶ Zelený kruh
- ▶ Friends of The Earth
- ▶ Czech Cleaner Production Center
- ▶ Společnost pro trvale udržitelný rozvoj

